

Uchwała Rady Nadzorczej NFOŚiGW nr 40/2000 z dnia 11 maja 2000 r.
Uchwała Rady Nadzorczej NFOŚiGW nr 10/2001 z dnia 08 lutego 2001 r.
Uchwała Rady Nadzorczej NFOŚiGW nr 30/2001 z dnia 29 marca 2001 r.
(tekst jednolity)

LISTA PROGRAMÓW (PRZEDSIĘWZIĘĆ) PRIORYTETOWYCH NARODOWEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ, PRZEWIDZIANYCH DO DOFINANSOWANIA W ROKU 2001

Na podstawie: Polityki Ekologicznej Państwa, Programu Wykonawczego do Polityki Ekologicznej Państwa, Narodowego Programu Przygotowania do Członkostwa w Unii Europejskiej, Strategii Ekologicznej Integracji z Unią Europejską, zobowiązań międzynarodowych Polski, a także list przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zwanych dalej „wojewódzkimi funduszami” - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej planuje i realizuje dofinansowywanie przedsięwzięć, zgodnie z preferencjami według niżej wymienionych programów priorytetowych.

Jako priorytetowe traktuje się w szczególności te przedsięwzięcia, których realizacja wynika z konieczności wypełnienia zobowiązań Polski wobec Unii Europejskiej w zakresie harmonizacji i implementacji prawa Unii Europejskiej, związanych z negocjacjami o członkostwo Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej w obszarze „środowisko”.

I. Dziedzina ochrony wód i gospodarki wodnej.

I.1. Ochrona wód przed zanieczyszczeniem.

Kierunki:

Wspieranie przedsięwzięć mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem oraz poprawę jakości wód w Polsce, zgodnie z założeniami „Strategii ochrony środowiska w Polsce” oraz z wymogami przedakcesyjnymi Unii Europejskiej. Przy doborze przedsięwzięć do udzielenia pomocy – uwzględnianie ich efektywności i maksymalnego wykorzystania istniejącego potencjału oczyszczalni. Oszczędzanie surowców i energii.

Programy:

Za szczególnie ważne uznaje się programy:

1. Ochrona źródeł zaopatrzenia w wodę do celów komunalnych, o wydajności powyżej 5 tys. m³/d (zgodnie z prawomocnym pozwoleniem wodno-prawnym):
  - 1) w przypadku ujęć powierzchniowych – odległość źródła zanieczyszczeń od chronionego ujęcia wody nie większa niż 50 km.
  - 2) w przypadku ujęć podziemnych – wpływ źródła zanieczyszczeń na ujęcie, udokumentowany opinią geologa wojewódzkiego.
2. Ochrona jezior i zbiorników zaporowych - odległość źródła zanieczyszczeń od chronionego zbiornika nie większa niż 50 km.
3. Ochrona wód granicznych i transgranicznych zmierzająca do osiągnięcia wymaganej jakości określonej w umowach międzynarodowych:

- 1) w przypadku wód granicznych – zrzut ścieków występuje na odcinku rzeki stanowiącym granicę państwa,
- 2) w przypadku wód transgranicznych – odległość zrzutu ścieków od granicy państwa nie większa niż 50 km.
4. Likwidacja tzw. gorących punktów, stanowiąca realizację postanowień Konwencji Helsińskiej.
5. Ochrona wód przybrzeżnych Bałtyku - odległość źródła zanieczyszczeń od linii brzegowej Bałtyku nie większa niż 50 km.
6. Realizacja programów oczyszczania ścieków wraz z kanalizacją miast powyżej 50 tys. mieszkańców.
7. Kompleksowe programy porządkowania gospodarki wodno-ściekowej w zlewniach rzek – realizowane przez jeden podmiot (np. związek gmin lub wybraną gminę posiadającą uprawnienia do reprezentowania wszystkich uczestników porozumienia) dla oczyszczalni o łącznej przepustowości nie mniejszej niż 2000 m³/d.
8. Oczyszczalnie ścieków oraz kanalizacja gmin, posiadających status uzdrowiska.
9. Oczyszczalnie ścieków oraz kanalizacja gmin, posiadających status „miast ogrodów”.
10. Oczyszczalnie ścieków oraz kanalizacja gmin - inwestycje mające na celu ograniczenie zanieczyszczeń terenów parków narodowych, rezerwatów przyrody i ich otuliny.
11. Oczyszczalnie ścieków i kanalizacje chroniące tereny przyrodniczo cenne, wymagające ochrony, zgodnie z międzynarodowymi programami i ratyfikowanymi konwencjami.

Dopuszcza się rozpatrywanie Wniosków o dofinansowanie przedsięwzięć nie mieszczących się w programach.

I.2. Gospodarka wodna.

Kierunki:

Zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wody oraz zwiększenie skuteczności ochrony przeciwpowodziowej.

Programy:

Za szczególnie ważne uznaje się programy:

1. Wspieranie budowy szczególnie ważnych, wskazanych przez Ministra Środowiska zbiorników retencyjnych.
2. Wspieranie programów małej retencji.

II. Dziedzina ochrony powietrza.

Kierunki:

Wspieranie przedsięwzięć związanych z ochroną powietrza, których celem jest zapobieganie powstawania emisji, oszczędzanie energii i surowców oraz ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, zarówno poprzez poprawę parametrów jakościowych paliwa jak i jego zamianę, instalowanie urządzeń do redukcji emisji zanieczyszczeń w gazach odlotowych oraz modernizację i zmianę technologii spalania paliw, w tym:

1. Przedsięwzięcia ograniczające emisję zanieczyszczeń gazowych i pyłowych do atmosfery, poprzez modernizację i unowocześnianie technologii produkcji, technologii spalania paliw oraz instalacje oczyszczające gazy odlotowe.
2. Przedsięwzięcia związane z racjonalizacją systemów cieplnych, w tym z odzyskiwaniem energii cieplnej, krajową produkcją wysoko sprawnych urządzeń energetycznych oraz wykorzystaniem alternatywnych, a przyjaznych środowisku źródeł energii.
3. Oszczędzanie surowców i energii.

Programy:

1. Krajowy Program Redukcji Emisji Dwutlenku Siarki.
2. Ograniczenie niskiej emisji.
3. Ograniczanie emisji tlenków azotu.
4. Wykorzystanie alternatywnych, a przyjaznych środowisku źródeł energii.
5. Redukcja zanieczyszczeń w gazach odlotowych.
6. Oszczędzanie surowców i energii.
7. Poprawa jakości paliw silnikowych stosowanych w transporcie.

III. Dziedzina ochrony powierzchni ziemi.

Kierunki:

1. Rozwój i wdrażanie technologii zapobiegających powstawaniu odpadów oraz zapewniających ich minimalizację w procesach produkcji.
2. Kompleksowe zagospodarowywanie odpadów komunalnych i przemysłowych.
3. Rekultywacja terenów zdegradowanych.
4. Oszczędzanie surowców i energii.

Programy:

Przedsięwzięcia związane z ochroną powierzchni ziemi powinny koncentrować się na redukcji odpadów u źródeł ich powstawania, racjonalizacji gospodarki odpadami oraz na eliminacji bądź ograniczeniu zagrożeń dla ludzi i środowiska, wynikających z tzw. zanieczyszczeń starych i działalności człowieka (transport, przemysł, wojsko, turystyka).

1. Rekultywacja terenów zdegradowanych przez Wojska Federacji Rosyjskiej, Wojsko Polskie i przemysł.
2. Likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych.
3. Unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłom, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne i inne) oraz zbiórka i wykorzystywanie olejów przetworzonych.
4. Przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i innych odpadów niebezpiecznych.
5. Międzygminne i regionalne programy zagospodarowywania odpadów komunalnych (w tym wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

IV. Dziedzina leśnictwa.

Kierunki:

1. Wspieranie krajowego programu wzrostu lesistości kraju.
2. Wspieranie realizacji Polskiej polityki kompleksowej ochrony zasobów leśnych.
3. Oszczędzanie surowców i energii.

Programy:

Podstawowym celem działań w zakresie gospodarki leśnej jest zachowanie lasu jako najważniejszego składnika równowagi ekologicznej biosfery.

1. Krajowy Program Zwiększenia Lesistości.
2. Ochrona ekosystemów leśnych przed gradacjami owadów, chorobami drzewostanów i pożarami.
3. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej ekosystemów leśnych na obszarach szczególnej ochrony środowiska.

V. Dziedzina ochrony przyrody i krajobrazu.

Kierunki:

1. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w tym w szczególności:
  - 1) renaturalizacja środowisk występowania rzadkich gatunków fauny i flory,
  - 2) ochrona, restytucja i reintrodukcja zagrożonych gatunków fauny i flory.
2. Promocja zagadnień ochrony ekosystemów, naturalnych siedlisk gatunków, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej.

Programy:

Przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony przyrody i krajobrazu powinny zmierzać do zachowania cennych zasobów środowiskowych oraz różnorodności flory i fauny oraz krajobrazu, a także utrzymania puli genowej.

1. Zachowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na obszarach chronionych, ze szczególnym uwzględnieniem parków narodowych, parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, a także w zespołach parkowych i pałacowo-ogrodowych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym (według listy hierarchicznej, ustalonej z Ośrodkiem Ochrony Krajobrazu Zabytkowego).
2. Restytucja i reintrodukcja gatunków fauny i flory.
3. Rozwój bazy do realizacji programów edukacji ekologicznej realizowanych przez parki narodowe.

VI. Dziedzina geologia i górnictwo.

Kierunki:

1. Rozpoznawanie zasobów wód podziemnych i surowców mineralnych.
2. Kartografia geologiczna, geosozologiczna i hydrogeologiczna.
3. Badania geologiczne służące ochronie środowiska.

VI.1. Geologia.

Programy:

Przedsięwzięcia w dziedzinie geologii powinny koncentrować się na pracach i badaniach geologicznych służących poznaniu budowy geologicznej kraju oraz ochronie zasobów litosfery. Pierwszorzędną rangę ma rozpoznanie i ochrona zasobów wód podziemnych oraz prace służące pozyskaniu przyjaznych środowisku źródeł energii.

Realizacji tych celów służą następujące programy:

1. Badania służące poznaniu budowy geologicznej kraju oraz ochronie środowiska.
2. Badania hydrogeologiczne.
3. Poszukiwanie i rozpoznawanie surowców mineralnych oraz ocena gospodarowania nimi.
4. Kartografia geologiczna, geosozologiczna i hydrogeologiczna.

VI.2. Górnictwo.

Programy:

Przedsięwzięcia ekologiczne w zakresie górnictwa mają na celu zmniejszenie uciążliwości dla środowiska wynikających z wydobycia kopalin.

Realizacji tych celów służą następujące programy:

1. Ujmowanie i uzdatnianie wód kopalnianych.
2. Ekologiczne technologie wydobywania i przeróbki surowców mineralnych.
3. Rekultywacja terenów zdegradowanych działalnością górnictwem.
4. Przetwarzanie i wykorzystanie odpadów powstałych w związku z wydobywaniem i przeróbką kopalin oraz lokowanie w wyrobiskach podziemnych mineralnych surowców odpadowych.
5. Usuwanie szkód w środowisku, wywołanych nieprzewidzianymi zjawiskami zachodzącymi w górotworze oraz ograniczenie ujemnego oddziaływania na środowisko procesów likwidacji zakładów górniczych.
6. Ograniczenie uciążliwości wód zasolonych.

VII. Dziedzina edukacji ekologicznej

Kierunki:

Kształtowanie ekologicznych postaw i zachowań społeczeństwa, głównie w zakresie gospodarki odpadami, ochrony wód i oszczędzania energii oraz ochrony przyrody i krajobrazu.

Programy:

Podstawowym celem edukacji ekologicznej jest kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa upowszechniających zasadę zrównoważonego rozwoju.

1. Wspieranie programów edukacji ekologicznej, realizowanych w kwalifikowanych ośrodkach edukacji ekologicznej poprzez wyposażanie w sprzęt i pomoce dydaktyczne.

2. Realizacja programów edukacyjnych:
  - 1) w zakresie aktywnej edukacji ekologicznej oraz w ramach kampanii informacyjno-promocyjnych,
  - 2) w szkołach wyższych kształcących specjalistów w dziedzinie ochrony środowiska, w tym w prawie Unii Europejskiej i jego wdrażaniu,
  - 3) poprzez produkcję pomocy dydaktycznych,
  - 4) w zakresie świadomego kształtowania krajobrazu i ochrony krajobrazu historycznego.
  - 5) w radiu, telewizji i filmie.
3. Konferencje i seminaria, szczególnie istotne dla edukacji ekologicznej.
4. Różne formy doskonalenia zawodowego specjalistów – animatorów edukacji ekologicznej.
5. Wspieranie działalności wydawniczej, wspomagającej edukację ekologiczną w gimnazjach.
6. Promocja zagadnień związanych z ekologią na łamach prasy.
7. Wspieranie wydawnictw podnoszących świadomość ekologiczną w kluczowych grupach społecznych (np. mieszkańcy obszarów wiejskich, drobny biznes, samorządy) z wyłączeniem literatury fachowej.
8. Konkursy i przedsięwzięcia upowszechniające wiedzę ekologiczną w tym także w formie publikacji.

VIII. Programy międzydziedzinowe

Konkretne przedsięwzięcia dotyczyć będą problemów, których zakres jest szeroki i łączy w sobie elementy metod usuwania zagrożeń z systemami organizacyjnymi działającymi w kraju, a także z tworzeniem podstaw naukowych i metodycznych do realizacji programów.

1. Prace badawcze i ekspertyzy.
2. Wspieranie programów Czystszej Produkcji.
3. Wspieranie opracowywania map akustycznych.
4. System przeciwdziałania nadzwyczajnym zagrożeniom środowiska i klęskom żywiołowym o zasięgu ponadregionalnym.
5. Państwowy Monitoring Środowiska, a ponadto dofinansowanie zakupu urządzeń dla Centrów Szkoleniowych Techniki Ochrony Roślin (Akademia Techniczno – Rolnicza w Olsztynie, Zespół Szkół Technicznych w Poznaniu, Zespół Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Radomiu, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Tarnowie, Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Przysieku, Akademia Rolnicza we Wrocławiu oraz Centrum Badawczo – Szkoleniowe Techniki Ochrony Roślin przy Instytucie Sadownictwa i Kwiaciarnictwa w Skierniewicach) związanych z organizacją systemu badań technicznych i atestacji sprzętu do stosowania środków ochrony roślin.
6. Wspieranie działań w zakresie profilaktyki zdrowotnej dzieci z obszarów, na których występują przekroczenia norm zanieczyszczenia środowiska.
7. Wspieranie rozwoju krajowego przemysłu działającego na rzecz ochrony środowiska.
8. Wspieranie projektów finansowanych częściowo ze środków pomocy zagranicznej.
9. Remonty i odtwarzanie obiektów ochrony środowiska zniszczonych przez powódź i inne klęski żywiołowe.
10. Wspieranie programów szkoleń administracji rządowej i samorządowej związanych z nowymi obowiązkami w zakresie ochrony środowiska.